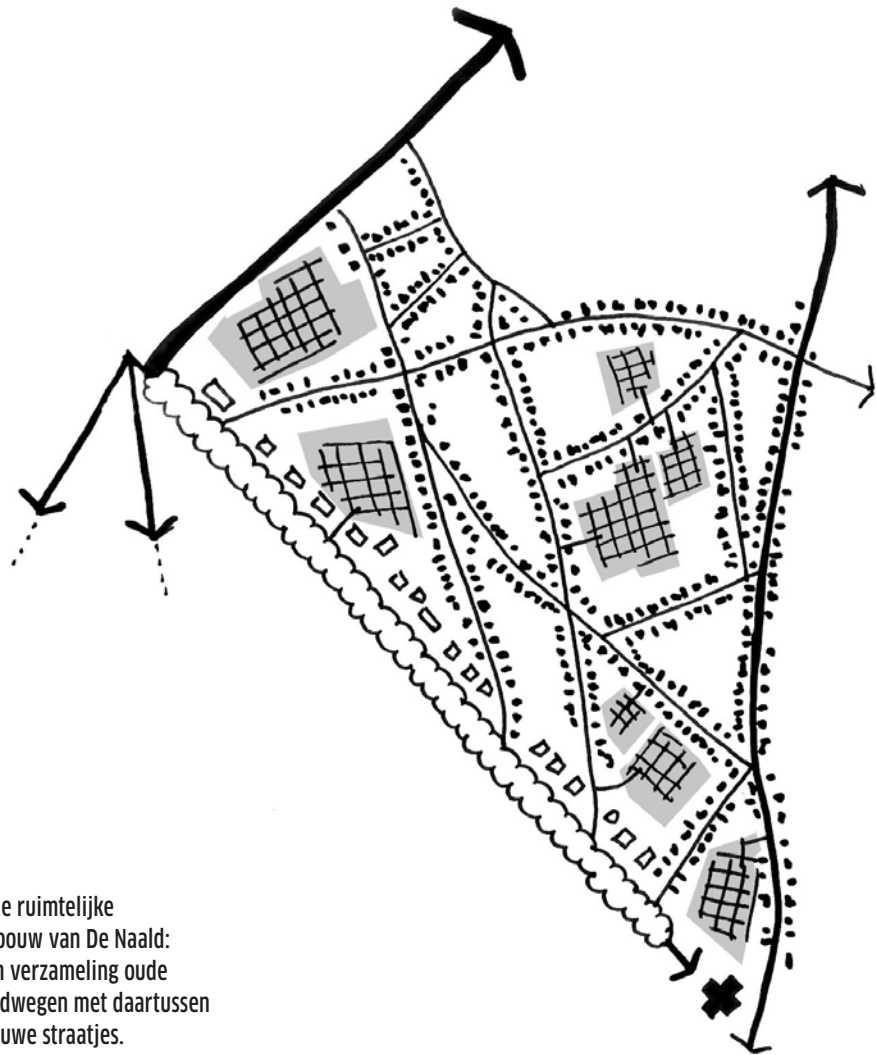
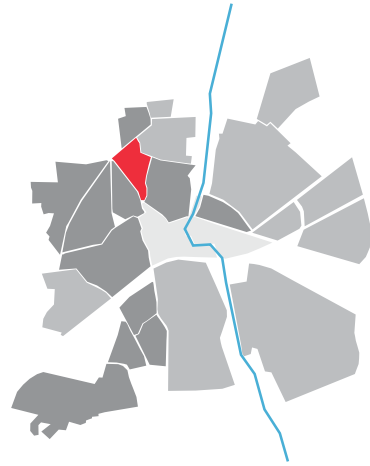

* Een beetje schots en scheef is een prettige vorm van rommelligheid

De Naald

> De ruimtelijke opbouw van De Naald: een verzameling oude veldwegen met daartussen nieuwe straatjes.

De Naald is genoemd naar het monument, een obelisk, dat in 1901 recht voor Paleis Het Loo werd geplaatst, in de noordwestelijke punt van de buurt. Het was een cadeau van de inwoners van Apeldoorn aan het bruidspaar koningin Wilhelmina en prins Hendrik. En een eerbetoon aan de ouders van koningin Wilhelmina.

> Het lommerrijke beeld van De Naald, waar dorpse boerderijen en stadse huisjes van oudsher door elkaar staan.

> De Naald is al ruim honderd jaar een symbool van de stad. Vroeger prominent in de ruimte. Tegenwoordig gevoelsmatig wat aan de zijkant door het vele asfalt en het drukke verkeer op de kruising van wegen voor het paleis.

> Wonen en werken in de schaduw van het paleis

Het agrarische gebied ten zuiden van buurtschap Het Loo ontwikkelde zich in de negentiende eeuw als woon- en werkgebied voor het paleispersoneel, middenstanders en arbeiders. Een deel staat nu bekend als De Naald, het overgangsgebied richting De Parken.

De Naald is min of meer op een natuurlijke manier gegroeid. De oude landwegen, zoals de Loseweg, werden als basis gebruikt voor de verdere verstedelijking. De agrarische bebouwing die er al stond, werd ingepast. Daardoor is tot op de dag van vandaag de dorpse, landelijke sfeer voelbaar. Tussen het oude patroon van landwegen kwamen later korte verbindingsstraatjes zoals de Rozenlaan, Wilhelminaweg en Bloemwijklaan. Er werd altijd hard gewerkt in De Naald, wat te zien is aan de restanten van oude werkplaatsen achter of bij huizen. Ook staan her en der in de wijk kleinschalige winkelpanden, herkenbaar aan hun grote ramen op de begane grond. De winkelpanden liggen meestal in het verlengde van een zichtlijn van een weg of aan een kruising van wegen. Het laat zien dat het gebied vroeger deels zelfvoorzienend was met eigen winkels en nijverheid. Juist die combinatie van woon-, werk- en winkelarchitectuur geeft het gebied een andere 'smaak' dan De Parken met alleen woningen.

Een bijzonder element in De Naald is landgoed Daendels. In 1851 bouwde Henry Steers, de stalmeester van Prins Hendrik, hier zijn huis en stichtte er een stoeterij. In 1885 werd het landgoed verder uitgebouwd met een park, ontworpen door de bekende tuinarchitect Henri Copijn. Tijdens de naoorlogse planvorming voor het gebied Kerschoten en Het Loo werd het plan opgevat om delen van het landgoed te verkavelen. Na een succesvolle strijd van de toenmalige eigenaar mejuffrouw Daendels besloot de provincie dat het landgoed in stand moest blijven, waardoor het een groene enclave in de verder uitgegroeide stad is geworden.

> Straten buigen zich om los gestrooide bebouwing

Beeldbepalende ingrediënten:

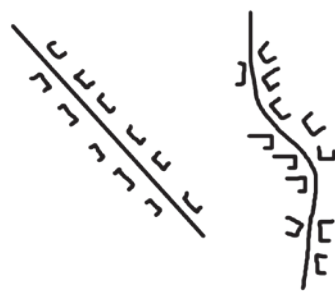
- * Een beetje schots en scheef
- * Eindeloze variatie langs historische linten

Een beetje schots en scheef

In De Naald staan lang niet alle woningen traditioneel in rijtjes geordend langs een rechte weg. Er zijn ook wegen die om de huizen heen lijken te buigen. Dat die huizen soms bepalend zijn voor het verloop van de weg komt omdat ze op oude verkavelingen staan van voor de huidige opzet van de wijk. Zo zijn er dus naast de bekende lange, rechte straten ook veel plekken waar de straat in een bocht om een huis heen loopt. Hierdoor is het eind van de straat vaak niet zichtbaar en ontstaan er in de overhoeken allerlei plekken, pleintjes en hoekjes die de variatie van het wegbeeld vergroten.

De bestratingsmaterialen in De Naald bestaan uit smalle, grijze betonbanden, grijze trottoirtegels in combinatie met gebakken klinkers of asfalt. Vooral bij de wat bredere straten (vaak ook de oudste) hebben de asfaltwegen onvoldoende kleurcontrast tussen rijbaan en trottoir. De wegen ogen daardoor niet alleen fletser maar ook breder dan nodig is. Omdat er al zoveel variatie in de bebouwing is, hebben rustige, eenvoudige profielen en ouderwetse klinkers de voorkeur.

Bomen in de straat komen maar sporadisch voor en dan vooral als groepjes of solitair op plekken waar er ruimte voor is.

> Links: traditioneel straatbeeld waarbij de straat de bebouwingsopzet dicteert. Rechts: straatbeeld in De Naald waar de straat zijn weg zoekt tussen de losjes gestrooide bebouwing.

Tip!

- * Behoud historische materialen en vervang asfalt door klinkers.
- * Plant bomen op overhoeken om de afwisseling in het straatbeeld verder te vergroten.

> Het witte huisje drukt zichzelf eigenwijs in beeld en dwingt de straat om er met een bocht omheen te gaan. Hierdoor kun je niet zien hoe de straat verder loopt, wat bijdraagt aan het afwisselende en lekker rommelige beeld.

> Klassieke tijdloze bestratingsmaterialen geven een mooi contrast tussen de rijbaan en het trottoir, en zorgen ervoor dat ook behoorlijk brede wegen kleiner lijken dan ze zijn.

> Straten met asfalt en grijze tegels missen het contrast van de klinkerwegen en lijken daardoor niet alleen armoediger maar ook breder. Let ook op de vele gedraaide woningen ten opzichte van de weg als gevolg van de oude verkaveling.

> Af en toe een boom geeft een aangename afwisseling in het toch al afwisselende straatbeeld met verschillende rooilijnen, gebouworientaties en het licht gebogen straatverloop.

> Gezellig rommelige bebouwing langs oude linten met afwisselingen in leeftijd, oriëntatie, dichtheid en architectuur. Er kan veel zolang huizen zich maar voegen naar de maat en schaal en er voldoende variatie blijft.

> De kritische grens qua eenvormigheid: drie keer hetzelfde huis. Zonder variatie in rooilijn, kleur of vorm maken de huizen zich los van de omgeving.

> De prominente plek aan het eind van de straat vraagt om huizen die het stadsbeeld ondersteunen. Hier had net iets meer variatie gemogen.

Eindeloze variatie langs historische linten

Kenmerkend voor De Naald zijn de oude, dichtbebouwde linten waar de woningen direct aan de straat staan of een ondiepe voortuin hebben. Langs de oudste (noord-zuidgerichte) straten is de variatie aan woningen het grootst. Ze volgen grotendeels de oorspronkelijke perceelsrichting en staan daardoor soms niet haaks maar wat gedraaid aan de weg. Het levert een gevarieerd maar ook een beetje rommelig beeld op. Die variatie ontbreekt bij de jongere (oost-westgerichte) wegen, die een eenduidige opzet hebben met een vaste rooilijn en haakse oriëntatie.

In de oude linten is de variatie aan bebouwing zo groot, dat kleine planmatige vernieuwingen en verdichtingen van latere datum er prima passen, zolang ze maar iets met die variatie doen. Dat betekent niet eindeloos hetzelfde type woning herhalen, maar verschillen aanbrengen in de afstand tot de straat, hoogte, grootte en dakvorm. Het gebruik van baksteen en een pannendak zorgt ervoor dat nieuwe woningen in het beeld van de wijk passen.

Vaak is het niet mogelijk om de auto op het eigen terrein te parkeren. Bijna alle auto's staan langs de stoep en dit bepaalt in grote mate het beeld van de straat. Omdat ook in de openbare ruimte weinig groen is, oogt de wijk stenig. Elk groen voortuintje of groen overhoekje is meegenomen en iets om zuinig op te zijn.

Niet zo opvallend vanaf de straat, maar wel bijzonder is dat er in De Naald ook heel grote kavels zijn. Omdat die kavels smal en diep zijn, lijken de huizen vanaf de straat gezien klein. De kavels zijn soms zo groot dat er vee, zoals schapen, wordt gehouden waardoor het gebied bijna landelijke trekken krijgt. Deze verborgen parels zijn mooie voorbeelden van hoe het historische landschap in de stad zichtbaar kan zijn.

Tip!

- ★ Stem zowel de rooilijn als de oriëntatie op de straat (haaks of parallel) af op de variatie die er al is.
- ★ Verdichten kan maar zorg voor voldoende individualiteit per woning en voorkom herhaling.
- ★ Zorg voor contrasten in het straatbeeld door verschillen in kleur en materiaal tussen woningen onderling.
- ★ Behoud de variatie aan volumes: grote villa's, kleine arbeidershuisjes, vierkante werkgebouwen, boerderijen.